

TRACTATUS
DE MATRIMONIO.

Sanctus Augustinus aiebat, de Adulterinis conjugis, l. 1, cap. 25, *quæstionem de conjugis obscurissimam et implicatissimam esse, nec profiteri audebat se omnes sinus ejus explicuisse vel explicare posse.*

Id omni tempore verum fuit, sed multo magis ex quo novæ leges aliæque circumstantiæ novas induxerunt difficultates solutu saepe arduas, quæ tamen frequenter occurrunt in praxi.

Nihil in hoc Tractatu, junioribus theologiæ candidatis præparato, dicere volumus de nonnullis quæstionibus ad Matrimonium pertinentibus, quæ absque necessitate palam fieri non debent. Convenientius eas, et quidquid ad sextum Decalogi præceptum attinet, tractavimus in libro separato jam undecies impresso, et solis presbyteris ac diaconibus destinato.

Matrimonium sic dictum, quasi *matris munium*, quia in hac societate præcipuæ partes ad matrem pertinere videntur, diversis aliis nominibus appellatur, scilicet, 1° *conjugium*, a communi jugo quo vir et mulier subjiciuntur; 2° *nuptiæ* vel *connubium*, a verbo nubere, quia sponsæ olim velabantur, cum viris traderentur; 3° *consortium*, quia vir et mulier communem habent sortem; 4° *stephanismos*, seu coronatio, quia in ecclesia Orientali sæpe sacerdos coronam nubentibus imponebat, quædam verba sacramentalia proferendo.

Matrimonium sub triplici respectu considerari potest, nempe ut officium naturæ, ut sacramentum et ut pactum sociale.

Ut officium naturæ, est contractus naturalis et definiri potest: *Legitima unio, qua vir et mulier sibi mutuo tradunt dominium in corpora, in ordine ad prolis generationem.*

Dicitur 1° *legitima*, id est, legibus tum naturalibus, tum positivis consentanea. 2° *Unio*, id est, vinculum ex utraque parte obligans. 3° *Qua vir et mulier*, quia de essentia est hujus contractus ut sint personæ diversi sexus. 4° *Sibi mutuo tradunt dominium in corpora, etc.*: quæ verba essentiam et finem matrimonii exprimunt. Veritas hujus definitionis ex dicendis in toto Tractatus decursu patebit.

Matrimonium, quatenus est sacramentum, definitur: *Sacramentum novæ Legis, quo legitima viri et mulieris conjunctio per gratiam sanctificatur ad habendam prolem, eamque pie in fide Christiana educandam.*

Ut pactum sociale, est contractus ecclesiasticus vel civilis: ecclesiasticus quidem, si consideretur quatenus legibus Ecclesiæ conformis est, et civilis, si conditionibus lege civili præscriptis induatur.

Alius est contractus civilis, qui improprie dicitur contractus matrimonii, quo scilicet effectus civiles ut bona conjugum, tum præsentia, tum futura, et conditio liberorum regulantur: fieri potest ut matrimonium sit validum in se et nullum quoad effectus civiles, aut vice versa, ut ex dicendis patebit.

His notionibus præmissis, præsentem Tractatum in novem capita dividemus. Primum erit de natura et essentia matrimonii; secundum, de proprietatibus matrimonii; tertium, de sponsalibus; quartum, de bannorum proclamatione; quintum, de consensu contrahentium; sextum, de impedimentis matrimonii; septimum, de consensu parentum; octavum, de præsentia parochi et testium; nonum, de revalidatione matrimonii nulliter contracti.

CAPUT PRIMUM.

DE NATURA MATRIMONII.

Naturam matrimonii, prout effectus civiles determinat, hic non investigabimus, quia talis disquisitio longius nos protraheret, et aliunde ad legis peritos potius quam ad theologos pertinet. De matrimonio igitur, quatenus est contractus naturalis et sacramentum, in duplici articulo dicturi sumus.

ARTICULUS PRIMUS.

DE NATURA MATRIMONII QUATENUS EST CONTRACTUS NATURALIS.

Duæ hic instituuntur quæstiones quæ habent pro objecto matrimonii essentiam et necessitatem, quibus tertia addetur de cælibatu et virginitate.

§ I. — De Matrimonii essentia in ratione contractus naturalis.

Matrimonium, ex superius notatis, considerari potest in ordine ad naturam, in ordine ad societatem, et in ordine ad Ecclesiam. In ordine ad naturam, seu quatenus est officium naturæ et ad perpetuitatem speciei tendit, dicitur contractus naturalis; fundatur enim in natura, et ad ordinem supernaturalem minime spectat: spectatum relative ad societatem, vocatur civilis, quia fit inter cives, et statum legalem sponsorum ac prolis ab eis suscipiendæ ordinat. Si vero consideretur in ordine ad bonum Ecclesiæ, est materia sacramenti, et dici potest contractus religiosus vel ecclesiasticus.

Tres tamen non sunt contractus distincti, sed unus et idem contractus sub triplici respectu spectatus: supponimus nihilominus, per quamdam fictionem, eum esse triplicem, ut, data occasione, clarius de illo sub unoquoque respectu tractare valeamus.

Fieri potest contractum matrimonii esse naturalem et

non ecclesiasticum, v. g., apud infideles; vel naturalem et non civilem, si nempe lex eum nec prohibeat nec agnoscat. Contra vero accidere potest eum civiliter tantum esse validum, videlicet si lex habeat ut validum matrimonium nulliter contractum, v. g., ob aliquod impedimentum canonicum.

Nunc igitur quærendum est in quo essentia matrimonii præcise consistat: in hoc autem omnes sibi non consentiunt. Nonnulli Pelagiani opinati sunt illius essentiam in actu carnali, seu in corporum conjunctione reponendam esse; alii dicunt copulam de essentia matrimonii non esse, sed tantum partem illius integram, sicuti est satisfactio respectu sacramenti Pœnitentiæ. Quidam volunt essentiam hujus contractus in consensu partium exterius manifestato sitam esse; alii vero eam reponunt in vinculo quo sponsi, consensu dato et acceptato, inter se perpetuo junguntur. Varias opiniones illas seorsim discutere nolentes, sequentem duntaxat stabiliemus propositionem.

PROPOSITIO.

Essentia Matrimonii, quatenus est contractus, non consistit in usu, seu in copula carnali.

Prob. Ad hoc sufficit ut verum existere possit matrimonium absque copula carnali: atqui plures rationes demonstrant verum existere posse matrimonium absque copula carnali, nempe 1º exemplum Beatæ Mariæ Virginis; certum est enim et fide constat, ut in Tractatu de Incarnatione probatur, B. Mariam mansisse virginem ante et post partum: attamen inter eam et beatum Joseph verum existebat matrimonium, siquidem Joseph dicitur vir Mariæ et pater Christi; Maria vero vocatur *uxor* ejus et *conjugæ*, ut apud Matth. 1, 16, 20 et 24; aliunde, ita generaliter judicant theologo, inter quos *Benedictus XIV*, de Synodo diœces., l. 13, cap. 22, n. 11.

2º SS. Patres, ut *S. Chrysost.* vel auctor Operis imperfecti in *S. Matth.*: *Matrimonium non facit coitus, sed voluntas.*

S. Ambros., lib. de Institutione virginis, cap. 6 : *Non defloratio virginitatis facit conjugium, sed pactio conjugalis.*

3° *Ratio.* Usus namque non facit jus, sed illud supponit : unde essentia emptionis non consistit in usu rei emptæ, sed ideo re emptæ uti licet, quia jam existit jus ea utendi. Sic in matrimonio, vir et mulier non sunt conjuges quia convenerunt, sed convenire possunt quia sunt conjuges : ergo.

Solvuntur objectiones.

Obj. 1°. Conjuges debent esse *duo in carne una*, Gen. 11, 24 : atqui non sunt duo in carne una, nisi per actum conjugalem : ergo.

R. Dist. maj. Debent esse duo in carne una eo sensu quod jus ad talem conjunctionem habeant, *conc.* ; *secus, neg. maj.* Manifestum est enim nihil ultra ex his verbis erui posse.

Obj. 2°. Beata Maria non dicitur in Evangelio nupta, sed tantum *sponsa* et *desponsata* : ergo inter eam et beatum Joseph verum non existit matrimonium.

R. Nego conseq. Etenim prædictæ voces communes sunt conjugatis et promissis ad conjugium, ut in usu quotidiano apud nos etiam videtur ; sensus earum per circumstantias determinatur : porro variæ circumstantiæ ostendunt voces *sponsa* et *desponsata*, Mariæ applicatas, veram uxorem designasse ; dicitur enim Matt. 1, 18 : *Cum esset desponsata mater ejus Maria Joseph, antequam convenirent, inventa est in utero habens de Spiritu sancto* : igitur convenire poterant ; non tamen convenire potuissent, si conjugati non fuissent. In eodem capite, v. 20, Angelus admonet Joseph in somno, dicens : *Noli timere accipere Mariam conjugem tuam ; v. 24 : Et accepit conjugem suam.* Luc. 11, 5, legitur Joseph ascendisse Nazareth, *ut profiteretur cum Maria desponsata sibi uxore prægnante.* Hic Maria vocatur simul desponsata et uxor. Aliunde, nisi Maria et Joseph juxta ritum apud Judæos usitatum con-

jugati fuissent, Christus habitus fuisset ut spurius ; verumtamen *putabatur filius Joseph*, Luc. 11, 23. Ergo.

Obj. 3°. Maria votum perpetuæ castitatis emiserat, ut patet his verbis ejus ad Angelum respondentis, Luc. 1, 34 : *Quomodo fiet istud, quoniam virum non cognosco ?* at, emisso tali voto, incredibile est eam verum matrimonium iniisse. Ergo.

R. Nego min. Hoc enim minime incredibile est, si, non obstante voto, matrimonium valide, licite et convenienter inire potuerit : atqui, non obstante voto, matrimonium valide, etc. Ergo.

1° *Valide.* Probavimus enim actum conjugalem de essentia matrimonii non esse ; ad validitatem igitur contractus sufficit ut vir et mulier jus sibi invicem conferant ad actum : porro votum perpetuæ castitatis non impedit quin persona jus in se ad alterum valide conferat, *ut infra dicemus*, ostendendo votum per se matrimonium non dirimere. Ergo.

2° *Licite.* Nempe si sponsum monuerit de voto, et pactum cum illo inierit nunquam ad actum deveniendi, secluso aliunde probabili periculo in peccatum labendi. *Ita communiter theologi contra paucos*, qui contendunt tale matrimonium esse invalidum, inter quos *S. Thom.* 2 2, quæst. 29, art. 2.

3° *Convenienter*, tum ut in persona sponsi adiutorem sibi necessarium haberet, tum ad conservandum honorem suum, tum ad occultandam et deinde probandam virginitatem suam, tum ad impediendum ne Christus haberetur ut illegitimus. Ergo.

Quæritur an jus radicale ad copulam sit de essentia matrimonii.

R. Nonnulli theologi id negarunt, dicentes dari posse matrimonium in quo sponsi sibi conferrent tantum jus exigendi quæ ad felicitatem et tutelam vitæ pertinent : cæteri vero partem affirmantem tenent, et his præsertim nituntur rationibus : 1° communi sensu hominum, qui talem societatem nunquam agnoscunt ut conjugalem ; 2° absurdis inde sequentibus ; sequeretur enim 1° verum

matrimonium existere posse inter fratrem et sororem; 2° conjuges copulam exercere non posse absque fornicatione, et ad alios accedere valere sine adulterio: hæc autem repugnant: ergo.

Probabilius autem nobis videtur essentiam matrimonii considerati *in fieri*, reponendam esse in legitimo partium consensu exterius sufficienter manifestato; spectato vero *in esse*, seu prout est status, nihil aliud esse quam vinculum ex tali consensu proveniens et perseverans.

§ II. — De obligatione Matrimonii.

Obligatio supponit legem: quærendum est igitur an existat lex aliqua quæ matrimonium omnibus individuis præcipiat; lex autem ista foret vel naturalis, vel divina positiva, in Veteri aut in Novo Testamento expressa: at nihil horum dici potest.

1° *Non lex naturalis*. Si enim lex naturalis matrimonium omnibus præciperet, vel quia omnes propagationi generis humani incumbere tenerentur, vel quia continentiam servare non possent: atqui neutrum dici potest; non prius, alioquin omnes statim post adeptam pubertatem, vel post mortem sui conjugis, nubere tenerentur, quod certe admitti nequit; non posterius, ut multorum experientia constat: ergo.

Diximus *omnibus individuis*; quia certum est 1° legem naturalem præcipere matrimonium respectu communitatis, siquidem, ex institutione Creatoris, hac via tantum genus humanum multiplicari potest. Unde si matrimonia sponte non contraherentur in numero ad propagationem speciei sufficienti, qui curam habent societatis, matrimonium jubere, et aliqua via determinare tenerentur quinam illius onera sustinere deberent, sicut juvenes per sortem ad militiam vocantur: quælibet enim societas propriæ conservationi invigilare debet. 2° Nonnulli ita sunt constituti ut matrimonium ipsis fiat de præcepto naturali, v. g., princeps vel principissa, si bonum publicum, pax regni aut Ecclesiæ postulant ut prolem

habeat, et ii qui ratione habituum vel tentationum castitatem servare nequeunt, nisi ope mediorum extraordinariorum, quæ tamen adhibere nolunt; de his Apostolus dicit, I Cor. VII, 9: *Melius est nubere quam uri*.

Hinc concludendum est matrimonium naturæ hominum esse consentaneum et plerosque ad illud vocari: quidam tamen cælibatum eligere possunt, sicut aliqui vitam solitariam merito ducunt, quamvis vita socialis naturali propensione et indoli hominum in genere magis consentiat.

2° *Non lex divina vetus*. Communiter æstimant theologi Deum præcepisse matrimonium singulis hominibus in initio rerum, quod probant sequentibus momentis: 1° quia incredibile est Adamum et Evam nupsisse sine præcepto Dei; 2° quia Deus eis expresse mandavit ut crescerent et multiplicarentur; 3° quia aliter genus humanum propagari non potuisset. Ergo.

Hoc autem præceptum cessare debuit statim atque genus humanum sat numerosum fuit, ut vocationes communes ad propagationem sufficerent.

Volunt tamen Protestantes præceptum istud apud veterem populum semper exstitisse, vi istorum Gen. verborum: *Crescite et multiplicamini*, et quia legitur in Exod. XXIII, 26: *Non erit (femina) infecunda, nec sterilis in terra*: at his verbis promittitur fecunditas et benedictio nuptiis; nihil vero ostendit ibi adesse præceptum universale nubendi; unde Elias, Eliseus, Joannes Baptista, etc., non erant conjugati.

Dicunt adhuc Protestantes matrimonium esse præceptum, vel saltem commendatum in nova lege, his Apostoli verbis, I Cor. VII, 2: *Propter fornicationem unusquisque suam uxorem habeat*. Sed ibi agitur de uxore jam ducta, ut patet ex contextu, non de uxore ducenda; et aliunde Apostolus valde commendat virginitatem in eodem capite. Ergo.

§ III. — De cælibatu et virginitate.

In quarto sæculo Jovinianus, primo monachus, deinde

cunctis voluptatibus turpiter deditus, contendit cælibatum et virginitatem matrimonio non præcellere. Lutherus hunc errorem renovavit, et factum dictis jungens, monialem seduxit ac in uxorem habuit, licet monachus et sacerdos. Eundem errorem nunc tenent Protestantes.

PROPOSITIO.

Status cælibatus et virginitatis pro Deo electus matrimonio præstat.

Propositio est de fide, ut pote definita in Conc. Trid., sess. 24, can. 10 : « Si quis dixerit statum conjugalem » anteponendum esse statui virginitatis et cælibatus, et » non esse melius ac beatius manere in virginitate aut » cælibatu quam jungi matrimonio ; anathema sit. »

Prob. Ille status matrimonio longe præstat, cujus excellentiam commendant Christus, Apostoli, SS. Patres et ratio : atqui Christus, Apostoli, SS. Patres et ratio excellentiam cælibatus et virginitatis commendant.

1° *Christus*, Matth. XIX, 10 : *Dicunt ei discipuli ejus : Si ita est causa hominis cum uxore, non expedit nubere. Qui dixit illis : Non omnes capiunt verbum istud, sed quibus datum est : ergo cælibatus est donum Dei speciale.* In versu sequenti, Christus exhibet cælibatum, sub allegoria eunuchorum, ut viam ad regnum cælorum perveniendi tutiorem. Verbis exempla addidit, voluit enim nasci ex virgine, mansit virgo, discipulum virginem præ aliis dilexit, etc. Ergo 1°.

2° *Commendant Apostoli.* B. Paulus, I Cor. VII, 38 : *Qui matrimonio jungit virginem suam, bene facit ; et qui non jungit, melius facit.*

3° *Commendant SS. Patres.* Multi namque de excellentia virginitatis expresse tractarunt, ut *S. Aug.* et *S. Hieronymus* adversus Jovinian. *Tertull.*, lib. I ad Uxorem, c. 4, de virginibus loquens, dicit : « Sic æternum sibi » bonum donum Domini occupaverunt, ac jam in terris » non nubendo, de familia angelica deputantur. » *Sanctus Cypr.*, de Habitu virginum, eas sic describit : « Flos

» est ille ecclesiastici germinis, decus atque ornamentum gratiæ spiritualis, læta indoles, laudis et honoris » opus integrum atque incorruptum, Dei imago respondens ad sanctimoniam Domini, illustrior portio gregis » Christi, etc. » Ergo.

4° *Commendat ratio.* 1° Statim atque Jovinianus de virginitate detraxit, papa Siricius eum damnavit, episcopi damnationi ejus subscripserunt, et sancti doctores adversus illum insurrexerunt. 2° Virgines in singulari honore semper habitæ sunt, etiam apud gentes idololatricæ deditas ; hinc poetæ finxerunt deos virgines assumpsisse ; hinc sacræ vestales, etc. Ergo.

Diximus 1° *status virginitatis aut cælibatus* ; hic enim non agitur de actu transitorio, nec de comparatione virginitatis cum gratia sacramentali quam matrimonium producit ex opere operato apud christianos, sed de statu permanente : constat igitur facilius esse salutem operari in statu cælibatus quam in statu matrimonii, quamvis matrimonium producat gratiam : hoc unum statuimus.

Diximus 2° *pro Deo electus* ; certum est enim hunc statum matrimonio non præcellere, si eligatur ad liberius cupiditatibus indulgendum, ad onera matrimonii declinanda, vel propter alios fines a Deo diversos.

ARTICULUS SECUNDUS.

DE NATURA MATRIMONII PROUT EST SACRAMENTUM.

Nobis inquirendum est an matrimonium sit sacramentum, quæ sit ejus gratia et quæ dispositiones ad illam suscipiendam, quis sit ejus minister, quæ materia et forma, et utrum sacramentum a contractu separari possit : quinque igitur hujus articuli erunt paragraphi.

§ I. — De existentia sacramenti Matrimonii.

Launoy, celebris doctor Parisiensis, docuit post *Albertum Pighium*, *Catharinum*, *Maldonatum* et quosdam alios, matrimonium semper fuisse sacramentum, in lege Mo-

saica et in ipsa lege naturali : his præcipue nitebatur verbis Gen. : *Crescite et multiplicamini*. Protestantes, e contra, negant matrimonium esse sacramentum, etiam in nova Lege.

Sacramentum generatim est signum rei sacræ et præsertim signum gratiæ, ut videre est in Tractu *de Sacramentis in genere*. Aliud est pure speculativum et gratiam quam significat non producit, ideoque vocatur sacramentum improprie dictum; aliud vero est practicum, quia producit gratiam quam significat, et dicitur sacramentum proprie dictum.

Nihil vetat quin matrimonium, etiam in naturali lege, dicatur sacramentum improprie dictum : in ipsa namque institutione sua representavit unionem moralem Christi cum Ecclesia per gratiam, et unionem ejus physicam cum carne humana per Incarnationem, ut ait Innocentius III, Epist. 219, lib. 3. At certum est illud non fuisse sacramentum proprie dictum in lege naturæ, nec in lege Mosaica. 1° Quia nullus profertur Scripturæ locus qui talem sententiam astruat; verba enim ista *Crescite et multiplicamini*, indicant benedictionem fecunditatis, et nihil ultra. 2° Quia concilium Trid., sess. 24, cap. prævio, sic se habet : « Cum matrimonium in lege Evangelica veteribus connubiis per Christum gratia præstet, merito inter novæ Legis sacramenta annumerandum » sancti Patres nostri, concilia et universalis Ecclesiæ » traditio semper docuerunt. » Non præstaret autem gratia veteribus connubiis si sacramentum proprie dictum semper fuisset. Canon 4 ejusdem sess. definit illud sacramentum a Christo Domino fuisse institutum. Ergo. 3° Idem constat auctoritate omnium moraliter theologorum, qui, cum divo *Thoma*, docent matrimonium in statu innocentiae fuisse officium naturæ, in statu naturæ corruptæ remedium et in Lege nova elevatum fuisse a Christo ad dignitatem sacramenti. Ergo.

PROPOSITIO.

Matrimonium Christianorum, ritu legitimo celebratum, est sacramentum novæ Legis proprie dictum.

Illà propositio tenenda est, quæ est de fide, innuitur in Scriptura sacra, probatur traditione et argumento præscriptionis : atqui talis est propositio nostra.

Primo, est de fide. Definita enim fuit variis in conciliis generalibus : v. g., concil. Constant., sess. 15, jubet ut quilibet de « errore suspectus, hoc modo interrogetur, utrum credat quod Christianus contemnens » susceptionem sacramentorum Confirmationis, Extreme- » Unctionis vel solemnizationis matrimonii, peccet » mortaliter ; » matrimonium igitur annumeratur inter sacramenta proprie dicta.

Concilium Florentinum, in Decreto ad Armenos, declarat matrimonium esse unum e septem sacramentis.

Conc. Trid. sess. 24, can. 1, sic se habet : « Si quis » dixerit matrimonium non esse vere et proprie unum ex » septem legis Evangelicæ sacramentis, a Christo Domino » institutum, sed ab hominibus in Ecclesia inventum, » neque gratiam conferre; anathema sit. » Ergo 1°.

Secundo, innuitur in Script. sacr. Epist. ad Eph. v, 32 : *Sacramentum hoc magnum est, ego dico, in Christo et in Ecclesia.* Unde sic : Hæc verba probant matrimonium esse vere et proprie sacramentum novæ Legis, si de matrimonio intelligantur, et si conditiones ad constituendum sacramentum novæ Legis requisitæ inveniantur in matrimonio : atqui hæc duo certa sunt.

1° De matrimonio intelliguntur. Pronomen quippe demonstrativum *hoc*, indicat *sacramentum* referendum esse ad rem immediate præcedentem; res autem immediate præcedens est matrimonium, *ut unicuique legenti patebit* : in versu namque immediate præcedenti, B. Paulus refert verba Adami, Gen. ii, 24, et Christi, Marc. x, 7 : *Propter hoc relinquet homo patrem et matrem suam, etc.*; porro hæc verba de matrimonio intelliguntur. Præterea, vel de matrimonio intelliguntur, vel de unione Christi

cum Ecclesia, ut volunt hæretici : atqui posterius die non potest ; nam tunc genuinus eorum sensus hic esset : Unio Christi cum Ecclesia est magnum sacramentum in Christo et in Ecclesia : quis autem talem admittet sensum ? Unde Conc. Trid., sess. 24, capite prævio, hæc verba citans, dicit B. Paulum innuere ea referenda esse ad matrimonium tanquam sacramentum. Ergo 1°.

2° In matrimonio Christianorum rite celebrato reperiuntur conditiones ad constituendum sacramentum novæ Legis requisitæ, scilicet : 1° signum sensibile, in expressione utriusque consensus ; 2° promissio gratiæ, cum viri uxores suas perfecto amore diligere debeant, sicut Christus dilexit Ecclesiam ; tanti enim amoris sine gratia non sunt capaces ; 3° institutio Christi, quia solus Christus gratiam ritui externo annectere potest. Ergo 2°. Ita *Bellarminus* et alii post eum.

Fatendum est tamen multis theologis et Scripturæ sacræ interpretibus hanc probationem non arridere. Idecirco diximus *innuitur in Scriptura sacra*, utentes verbo Conc. Trid. Ergo.

Tertio, probatur traditione. Tertull. lib. 2 ad Uxorem, cap. 9 : « Unde sufficimus ad enarrandum felicitatem » ejus matrimonii quod Ecclesia conciliat, confirmat » oblatio et obsignat benedictio, Angeli renuntiant, Patrum ter rato habet. »

S. Aug., de Bono conjugali, l. 1, cap. 18 : « In nostrarum (feminarum) nuptiis plus valet sanctitas sacramenti quam fecunditas uteri. »

S. Ambros., Epist. 19 ad Vigilium : « Cum ipsum conjugium velamine sacerdotali et benedictione sanctificari oporteat, quomodo potest conjugium dici ubi non est fidei concordia ? »

Si autem matrimonium merus esset contractus gratiam non producens, numquid de illo dici posset inenarrabilem esse ipsius felicitatem, quia ab Ecclesia conciliatur seu benedicitur, ipsius sanctitatem fecunditati uteri præcellere, illud benedictione sacerdotali sanctificari ?

Multos omittimus alios Patres et Ecclesiæ doctores qui,

licet nomen sacramenti sæpe non tribuant matrimonio, ita tamen de illo loquuntur ut, supposito quod sit sacramentum, verba eorum intelligantur, dum in contraria suppositione prorsus inintelligibilia forent. Ergo.

Quarto, argumento præscriptionis demonstratur. Ecclesia Græca una cum Ecclesia Latina credit matrimonium esse novæ Legis sacramentum, ut patet 1° ex euchologiis Orientalium, in quibus describitur ritus hujus sacramenti ; 2° ex synodo Constantinopoli anno 1630 celebrata, in qua lata est censura contra Cyrillum Lucarium, illius urbis patriarcham, Calvinistarum erroribus adhærentem, ex eo quod dogmatizaret ac crederet non esse septem Ecclesiæ sacramenta, id est baptisma... et matrimonium ; 3° ex conc. Flor. in quo facta est unio inter Græcos et Latinos ; item ex conc. Lugdunensi II, in quo similis facta est unio, et procul dubio in utraque parte septem tenebantur sacramenta inter quæ matrimonium ; 4° ex eo quod nulla unquam exorta sit controversia inter Græcos et Latinos circa existentiam sacramenti matrimonii : ergo saltem initio dissensionis inter Ecclesiam Latinam et Ecclesiam Græcam existentis, proindeque ante nonum sæculum, de fide credebatur matrimonium esse verum sacramentum. Porro hæc fides ab Apostolis descendere debet ; nam impossibile est, ut in Tractatu *de Ecclesia* demonstratur, ritum profanum in dogma fidei transiisse, et nullum mutationis vestigium remansisse : ergo.

Solvuntur objectiones.

Obj. 1°. Sacramenta novæ Legis producunt quod significant : atqui matrimonium non producit quod significat, scilicet unionem Christi cum Ecclesia : ergo.

R. Dist. min. Non producit quod significat, sub uno respectu, *conc.* ; sub altero respectu, *nego min.* Duo namque significat matrimonium, scilicet, *speculative* unionem Christi cum Ecclesia, et *practice* dilectionem inter sponso, seu unionem animorum per gratiam : priorem

quidem non producit unionem, sed posteriorem operatur : ergo.

Inst. Si matrimonium produceret gratiam, præstaret virginitate : attamen, *ex probatis*, id falsum est : ergo.

R. Nego maj. Jam enim diximus non actum ineundi matrimonium, sed ipsum statum matrimonii statui virginitatis aut cælibatus comparandum esse : porro, licet matrimonium in actu gratiam producat, nihilominus ipsius status inferior est virginitate et cælibatu, propter rationes quas attulimus : ergo.

Obj. 2º. Magister Sententiarum, Durandus et quidam alii docuerunt matrimonium non esse sacramentum proprie dictum : ergo saltem non valet argumentum præscriptionis.

R. 1º. Quidam theologi arbitrantur verba *Magistri Sententiarum* et *Durandi* in sensu catholico intelligi posse.

R. 2º. Nego conseq. Cum enim Ecclesia nondum definiisset matrimonium esse sacramentum, non mirum est si pauci doctores, ad monumenta traditionis non satis attendentes, dubitaverint an illud esset sacramentum proprie dictum, vel etiam id negaverint. Omnes fatebantur illud esse sacramentum aliquo sensu, sed quærebant an gratiam produceret, nec ne ; quidam negabant, alii affirmabant, sed tantum ut probabile : ita *S. Thomas*, qui *Supplem.*, q. 42, art. 3, ponit matrimonium inter sacramenta, et docet ut probabilius illud producere gratiam. Ingens autem datur discrimen inter negare existentiam sacramenti et discurrere circa ipsius efficaciam : prius ad doctrinam Ecclesiæ pertinebat ; posterius vero disputationibus theologorum permittebatur. Nunc autem ipsimet infantes, catechismo eruditi, sciunt omnia sacramenta novæ Legis gratiam producere ex opere operato : opinio igitur theologorum qui nobis obijciuntur, argumentum ex præscriptione deductum non infirmat.

Queritur quandonam matrimonium ad dignitatem sacramenti fuerit elevatum.

R. Hac de re saltem quatuor sunt theologorum opiniones. Alii dicunt hanc mutationem factam esse in ipso

Incarnationis instanti ; alii, quando Christus in Cana nuptiis adfuit ; alii, cum protulit hæc verba : *Quod ergo Deus conjunxit, homo non separet* ; alii denique, post ejus resurrectionem. Nihil hac in re, ad praxim non pertinente, definire volumus.

§ II. — De gratia Matrimonii ut sacramenti, et dispositionibus ad illam suscipiendam requisitis.

Sacramentum matrimonii non fuit institutum directe ad remittenda peccata : igitur non producit gratiam primariam ex se justificantem, nisi forte, juxta plures theologos, per accidens, nempe in eis qui bona fide falso crederent se esse justificatos, et eam haberent contritionem quæ necessaria est in sacramento Pœnitentiæ ; sed producit gratiam sanctificantem secundariam et gratiam sacramentalem : gratia autem sacramentalis est jus, gratia sanctificante fundatum, accipiendi, tempore opportuno, gratias actuales quibus homo indigeat ad obtinendum finem hujus sacramenti.

Matrimonium, ex dictis, est sacramentum vivorum : prærequirit igitur fidem christianam et statum gratiæ sanctificantis. Itaque ordinariè a suscipiendo matrimonio repellendi sunt ignari et manifeste peccatores.

1º *Ignari* : sic enim se habet *Rituale Romanum* : « Uterque sciat rudimenta fidei, cum ea deinde filios » suos docere debeant. » Idem exigit *S. Carolus* in concilio *Mediolanensi* V, et *Benedictus XIV*, bulla *Etsi minime*, ad universos episcopos directa, ait : « Cum matrimonio jungendi non sint, si parochus, ut debet, prius in » terrogando, deprehenderit marem seu feminam quæ ad » salutem necessaria sunt ignorare. » Celebris Pontifex hanc quæstionem eo sensu tractat in suo opere de Synodo diœcesana, l. 8, cap. 14, n. 3, etc. Non solum igitur scire debent ea quorum cognitio necessaria est cunctis fidelibus adultis necessitate medii vel præcepti, ut explicatur in *Tractatu de Decalogo*, sed et præcipua conjugatorum officia, tum relative ad seipsos, tum relative ad prolem ex ipsorum unionem suscipiendam. Nunc autem